ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 11ης Αυγούστου 1995 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-367/93 έως C-377/93,

που έχουν ως αντικείμενο ένδεκα αιτήσεις του Tariefcommissie (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με τις οποίες ζητείται, στο πλαίσιο των διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

F. G. Roders BV (C-367/93, C-368/93, C-369/93 και C-370/93)

και

Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen,

μεταξύ

RSK Internationale Expeditie- en Vervoeronderneming BV (C-371/93 και C-372/93)

και

Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen,

μεταξύ

Damco van Swieten BV (C-373/93 και C-377/93)

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

και

Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen,

μεταξύ

VGL Internationale Expeditie BV (C-374/93 και C-375/93)

και

Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen,

και μεταξύ

Zaans Veem BV (C-376/93)

και

Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, P. J. G. Kapteyn, G. F. Mancini, K. N. Κακούρη και J. L. Murray (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο H. Bijker, Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen,

— οι RSK Internationale Expeditie-en Vervoeronderneming BV, Damco van Swieten BV, VGL Internationale Expeditie BV και Zaans Veem BV, εκπροσωπούμενες από τον J. G. Olijve, φορολογικό σύμβουλο,

— η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από τον A. Bos, νομικό σύμβουλο του Υπουργείου Εξωτερικών,

— η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Luis Fernandes, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της Γενικής Διευθύνσεως Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, και Angelo Cortesão Seiça Neves, νομικό της ιδίας γενικής διευθύνσεως,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Enrico Traversa και Pieter Van Nuffel, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της F. G. Roders BV, εκπροσωπουμένης από τους P. Kavelaars, R. J. J. M. Keijsers και H. C. de Bie, φορολογικούς συμβούλους, της RSK Internationale Expeditie-en Vervoeronderneming BV, της Damco van Swieten BV, της VGL Internationale Expeditie BV και της Zaans Veem BV, της Κυβερνήσεως των Κάτω Χωρών, εκπροσωπουμένης από τον J. W. de

Zwaan, αναπληρωτή νομικό σύμβουλο του Υπουργείου Εξωτερικών, της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 1994,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με ένδεκα διατάξεις της 7ης Ιουλίου 1993, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 30 Ιουλίου 1993, το Tariefcommissie υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 95 της ιδίας Συνθήκης.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφορών μεταξύ διαφόρων εισαγωγέων οινοπνευματωδών ποτών και του Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen (επιθεωρητή δασμών και φόρων καταναλώσεως) του Άμστερνταμ σχετικά με τους φόρους καταναλώσεως οίνου και τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως οίνου που εισπράττονται επί των οίνων που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη.

3 Δυνάμει της Συμβάσεως περί ενοποιήσεως των φόρων καταναλώσεως και των τελών εγγυήσεως των τεχνουργημάτων από πολύτιμα μέταλλα (*Staatsblad* 1951, 215, στο εξής: Σύμβαση περί ενοποιήσεως), η οποία συνήφθη μεταξύ του Βελγίου, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών στις 18 Φεβρουαρίου 1950, ενοποιήθηκαν οι συντελεστές και τα κριτήρια εφαρμογής των φόρων καταναλώσεως επί των ποτών από φρούτα που προέρχονται από ζύμωση και επί των αφρωδών ποτών που προέρχονται από ζύμωση. Συγκεκριμένα, τα άρθρα 9, 9 bis και 10 της Συμβάσεως περί ενοποιήσεως, όπως διατυπώθηκαν με το έκτο πρωτόκολλο της 26ης Ιανουαρίου 1976 (*Tractatenblad* 1976, 46), θεσπίζουν έναν

κοινό και στα τρία κράτη φόρο καταναλώσεως και έναν πρόσθετο φόρο καταναλώσεως που εισπράττεται στις Κάτω Χώρες και στο Βέλγιο, τόσο κατά την παρασκευή όσο και κατά την εισαγωγή των εν λόγω προϊόντων. Το άρθρο 18 της Συμβάσεως αυτής προβλέπει τη θέσπιση μέτρων, εντός των Κάτω Χωρών και της Οικονομικής Ενώσεως Βελγίου και Λουξεμβούργου, για την ενοποίηση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων σχετικά με την είσπραξη των φόρων καταναλώσεως που έχουν υπαχθεί σε κοινό καθεστώς. Δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 2, οι φόροι καταναλώσεως που εισπράττονται από ένα συμβαλλόμενο στη Σύμβαση μέρος επί των εμπορευμάτων που υπόκεινται σε κοινό καθεστώς φόρων καταναλώσεως και τα οποία αποστέλλονται από το έδαφός του προς το έδαφος του άλλου συμβαλλομένου μέρους αποδίδονται στο τελευταίο αυτό συμβαλλόμενο μέρος. Η σχετική εκκαθάριση διενεργείται σύμφωνα με τους κανόνες που θεσπίζονται από τους αρμόδιους υπουργούς.

4 Κατ' εφαρμογήν αυτών των κανόνων, ο κοινός φόρος καταναλώσεως μπορούσε να εισπράττεται επί των προϊόντων που εισάγονταν από άλλα κράτη, αναλόγως του σημείου εισόδου των προϊόντων στο έδαφος της Benelux, από τις κατά τόπον αρμόδιες τελωνειακές αρχές. Μεταξύ των συμβαλλομένων μερών γινόταν τακτικά εκκαθάριση των εισπραττομένων κατά τα ανωτέρω φόρων.

5 Βάσει του άρθρου 9 bis, παράγραφος 3, της Συμβάσεως περί ενοποιήσεως, όπως αυτή διατυπώθηκε με το έκτο πρωτόκολλο, οι αρμόδιοι υπουργοί μπόρεσαν να χορηγήσουν ολική ή μερική απαλλαγή από τους φόρους καταναλώσεως όσον αφορά τα ποτά από φρούτα, πλην των νωπών ή ξηρών σταφυλιών, που προέρχονται από ζύμωση και παρασκευάζονται εντός της Benelux ή εισάγονται στο έδαφός της.

6 Απαλλαγή από τους φόρους καταναλώσεως ίσχυε, στο πλαίσιο της Benelux, και για τους λουξεμβουργιανούς οίνους από σταφύλι. Η απαλλαγή αυτή στηριζόταν αρχικά στο άρθρο 6 της Συμβάσεως Οικονομικής Ενώσεως Βελγίου και Λουξεμβούργου της 25ης Ιουλίου 1921 [Recueil des traités de la Société des nations (Συλλογή των Συνθηκών της Κοινωνίας των Εθνών), 1922, σ. 224]. Διατηρήθηκε με τη Συνθήκη της 3ης Φεβρουαρίου 1958 περί ιδρύσεως της Οικονομικής Ενώσεως Benelux [Recueil des traités des Nations unies (Συλλογή των Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών), 381, σ. 165), της οποίας το άρθρο 80, παράγραφος 2, όπως είχε στο προμνησθέν έκτο πρωτόκολλο, προέβλεπε ότι επί των

φυσικών οίνων που παρασκευάζονται εντός του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, σύμφωνα με τις νομικές και κανονιστικές διατάξεις της χώρας αυτής, από νωπά σταφύλια που έχουν συλλεγεί εντός του εδάφους του δεν εισπράττεται ο φόρος καταναλώσεως και ο πρόσθετος φόρος καταναλώσεως που προβλέπονται από τη Σύμβαση περί ενοποιήσεως.

7 Την εποχή των πραγματικών περιστατικών των κυρίων δικών, ίσχυε, όσον αφορά τους συντελεστές των φόρων καταναλώσεως, το έβδομο πρωτόκολλο της Συμβάσεως περί ενοποιήσεως, της 14ης Σεπτεμβρίου 1984 (*Tractatenblad* 1984, 122). Οι φόροι που προβλέπονταν στο πρωτόκολλο αυτό εμφαίνονταν και στον ολλανδικό νόμο της 30ής Μαΐου 1963, περί φόρων καταναλώσεως επί των αλκοολούχων ουσιών (*Staatsblad* 240, στο εξής: νόμος του 1963), ο οποίος τροποποιήθηκε επανειλημμένως.

8 Τα άρθρα 4 και 5 του νόμου του 1963, όπως αυτός ίσχυε κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, καθιέρωναν διάκριση μεταξύ, αφενός, των μη αφρωδών οίνων, στους οποίους περιλαμβάνονταν τόσο οι οίνοι από σταφύλι των οποίων ο αλκοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 22 % όσο και οι οίνοι από φρούτα των οποίων ο αλκοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 15 % κατ' όγκον, και, αφετέρου, των αφρωδών οίνων με βάση το σταφύλι και των αφρωδών οίνων με βάση άλλα φρούτα. Τα προϊόντα που δεν εμπίπτουν στις κατηγορίες αυτές, ιδίως διότι ο αλκοολικός τίτλος τους υπερβαίνει τον καθοριζόμενο από τα άρθρα αυτά, θεωρούνταν ως «αλκοολούχες ουσίες» και, ως τοιαύτες, υπόκεινταν στον φόρο καταναλώσεως οινοπνεύματος, ο οποίος ήταν υψηλότερος.

9 Όλοι οι μη αφρώδεις οίνοι που παράγονται ή εισάγονται στις Κάτω Χώρες υπόκεινται, καταρχήν, στον φόρο καταναλώσεως οίνου και στον ειδικό φόρο καταναλώσεως οίνου (άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του νόμου του 1963). Ομοίως, όλοι οι αφρώδεις οίνοι υπόκεινται, καταρχήν, σε φόρο καταναλώσεως αφρωδών οίνων και σε ειδικό φόρο καταναλώσεως αφρωδών οίνων (άρθρο 2, παράγραφοι 4 και 5, του νόμου του 1963). Ωστόσο, δυνάμει των άρθρων 85a και 88d του νόμου του 1963, οι μη αφρώδεις οίνοι από φρούτα απαλλάσσονται από τους φόρους καταναλώσεως εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις όσον αφορά την επισήμανση και τη συσκευασία. Από την άλλη πλευρά, στους αφρώδεις οίνους από φρούτα εφαρμόζεται συντελεστής φόρου καταναλώσεως χαμηλότερος από εκείνον ο οποίος εφαρμόζεται στους αφρώδεις οίνους από

σταφύλι. Επιπλέον, οι εισαγόμενοι αφρώδεις οίνοι από σταφύλι υπόκεινται στον φόρο καταναλώσεως οίνου, ενώ οι εισαγόμενοι αφρώδεις οίνοι από φρούτα απαλλάσσονται από τον φόρο αυτό.

10 Στις 11 Ιανουαρίου 1991, ο Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen του Άμστερνταμ απέρριψε ένδεκα αιτήσεις θεραπείας που είχαν υποβληθεί κατά της εφαρμογής των φόρων καταναλώσεως οίνου και των ειδικών φόρων καταναλώσεως οίνου κατά την εισαγωγή από τα άλλα κράτη μέλη των εξής προϊόντων:

— οίνου Μαδέρας καταγωγής Πορτογαλίας, με περιεκτικότητα σε οινόπνευμα 18 % (υπόθεση C-367/93)·

— ερυθρού οίνου καταγωγής Γαλλίας, με περιεκτικότητα σε οινόπνευμα 12 % (υποθέσεις C-368/93, C-372/93 και C-375/93)·

— σαμπάνιας καταγωγής Γαλλίας, με περιεκτικότητα σε οινόπνευμα 12 % (υποθέσεις C-369/93, C-373/93 και C-377/93)·

— βερμούτ καταγωγής Ιταλίας, με περιεκτικότητα σε οινόπνευμα 13,5 % (υπόθεση C-370/93)·

— τσέρυ καταγωγής Ισπανίας, με περιεκτικότητα σε οινόπνευμα 17 % (υποθέσεις C-371/93, C-374/93 και C-376/93).

Με τις αιτήσεις θεραπείας, οι εισαγωγείς, οι οποίοι δεν είχαν μπορέσει να τύχουν των απαλλαγών που προβλέπονται για τους οίνους από φρούτα, υποστήριξαν ότι η ολλανδική νομοθεσία, στο μέτρο που φορολογούσε διαφορετικά τους οίνους από σταφύλι και τους οίνους από άλλα φρούτα, ήταν ασυμβίβαστη με το άρθρο 95 της Συνθήκης.

11 Οι εισαγωγείς άσκησαν προσφυγές καθ' όλων αυτών των απορριπτικών αποφάσεων. Ακριβώς στο πλαίσιο αυτών των διαφορών, το Tariefcommissie αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να ζητήσει από το Δικαστήριο να απαντήσει επί των ακολούθων προδικαστικών ερωτημάτων:

«1) Αντιβαίνει στο άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΟΚ η επίδικη είσπραξη φόρου καταναλώσεως οίνου, η οποία πραγματοποιείται κατά την εισαγωγή, στις Κάτω Χώρες (...) *[ενός των ανωτέρω προϊόντων, αναλόγως της υποθέσεως]*, καταγωγής (...) *[μιας των ανωτέρω χωρών, αναλόγως της υποθέσεως]*, με περιεκτικότητα σε οινόπνευμα (...) *[ποσοστό αναλόγως της υποθέσεως]*, λαμβανομένων ιδίως υπόψη του τρόπου με τον οποίο οι οίνοι από φρούτα αντιμετωπίζονταν από την περί φόρων καταναλώσεως νομοθεσία που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο στις Κάτω Χώρες και του ότι οι Κάτω Χώρες αποτελούν τμήμα της Benelux;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, ποια πρέπει να είναι τα διαχρονικά αποτελέσματα της αποφάσεως αυτής;»

12 Με διάταξη της 6ης Σεπτεμβρίου 1993, το Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας, διέταξε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων C-367/93, C-368/93, C-369/93, C-370/93, C-371/93, C-372/93, C-373/93, C-374/93, C-375/93, C-376/93 και C-377/93 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί του πρώτου ερωτήματος

13 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, καίτοι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο, στο πλαίσιο του άρθρου 177 της Συνθήκης, να αποφαίνεται επί του συμβιβαστού μιας εθνικής ρυθμίσεως με το κοινοτικό δίκαιο, είναι, αντιθέτως, αρμόδιο να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια όλα τα στοιχεία ερμηνείας που σχετίζονται με το εν λόγω δίκαιο και τους επιτρέπουν να εκτιμούν το συμβιβαστό αυτό προκειμένου να εκδίδουν αποφάσεις στις υποθέσεις που υποβάλλονται στην κρίση τους (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 1992, C-143/91, Van der Tas, Συλλογή 1992, σ. I-5045, σκέψη 12).

14 Με το πρώτο ερώτημα, το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει το άρθρο 95, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν τα εξής:

«Κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει άμεσα ή έμμεσα στα προϊόντα άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους οποιασδήποτε φύσεως, ανωτέρους από εκείνους που επιβαρύνουν άμεσα ή έμμεσα τα ομοειδή εθνικά προϊόντα.

Κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει στα προϊόντα των άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους, η φύση των οποίων οδηγεί έμμεσα στην προστασία άλλων προϊόντων.»

15 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το άρθρο 95, στο σύνολό του, αποσκοπεί στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών, υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού, με την κατάργηση κάθε μορφής προστατευτισμού που θα μπορούσε να προκύψει από την επιβολή εσωτερικών φόρων που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος προϊόντων καταγομένων από άλλα κράτη μέλη. Σκοπός της διατάξεως αυτής είναι να διασφαλίσει, με τον τρόπο αυτόν, την απόλυτη ουδετερότητα των εσωτερικών φόρων από πλευράς ανταγωνισμού μεταξύ εγχωρίων και εισαγομένων προϊόντων (βλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-47/88, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 1990, σ. I-4509, σκέψη 9).

16 Από τις διατάξεις περί παραπομπής προκύπτει ότι το εθνικό δικαστήριο διερωτάται ειδικότερα επί της εννοίας των εγχωρίων προϊόντων στα οποία αναφέρεται το άρθρο 95 και, σε περίπτωση εφαρμογής του πρώτου εδαφίου, επί του ενδεχομένου ομοειδούς χαρακτήρα των επιδίκων προϊόντων σε σχέση προς τους οίνους από φρούτα που τυγχάνουν των απαλλαγών από τους φόρους. Αν κριθεί ότι τα επίδικα προϊόντα δεν είναι ομοειδή των εγχωρίων προϊόντων, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον έχει εν προκειμένω εφαρμογή το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 95.

Επί της εννοίας των εγχωρίων προϊόντων

17 Ουσιώδες στοιχείο για την εφαρμογή του άρθρου 95 είναι ο ορισμός της έννοιας «εθνικά προϊόντα».

18 Συναφώς, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζει ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, ο ορισμός αυτός εξαρτάται από τη σχέση μεταξύ του άρθρου 95 και της προμνησθείσας ρυθμίσεως της Benelux. Υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 233 της Συνθήκης, οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου δεν εμποδίζουν την ύπαρξη και την ολοκλήρωση της ενώσεως που έχει συσταθεί μεταξύ του Βελγίου, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών, εφόσον οι στόχοι αυτής της ενώσεως δεν επιτυγχάνονται με την εφαρμογή της Συνθήκης. Κατά την ανωτέρω κυβέρνηση, το Δικαστήριο ερμήνευσε τη διάταξη αυτή ως σκοπούσα να αποφευχθεί τυχόν διάσπαση της περιφερειακής αυτής ενώσεως ή παρεμπόδιση της αναπτύξεώς της με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Η διάταξη αυτή επιτρέπει, επομένως, στα εν λόγω τρία κράτη να εφαρμόζουν τους κανόνες που ισχύουν στο πλαίσιο της ενώσεώς τους κατά παρέκκλιση από τους κανόνες της Κοινότητας, στο μέτρο που αυτή η ένωση προηγείται όσον αφορά την πραγματοποίηση της κοινής αγοράς (απόφαση της 16ης Μαΐου 1984, 105/83, Pakvries, Συλλογή 1984, σ. 2101, σκέψη 11).

19 Η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών διατείνεται επομένως ότι, λαμβανομένου υπόψη του βαθμού ενοποιήσεως των φόρων καταναλώσεως μεταξύ του Βελγίου, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών, τα τρία αυτά κράτη μέλη πρέπει να θεωρούνται ως ένα από πλευράς εφαρμογής του άρθρου 95 της Συνθήκης. Συνεπώς, δεδομένου του μεγέθους της παραγωγής οίνου από φρούτα και οίνου από σταφύλια εντός των κρατών της Benelux, ο οίνος από σταφύλια πρέπει να θεωρείται ως εγχώριο προϊόν. Εφόσον τόσον οι οίνοι από φρούτα όσο και οι οίνοι από σταφύλια είναι εγχώρια προϊόντα, δεν υφίσταται δυσμενής διάκριση υπό την έννοια του άρθρου 95 της Συνθήκης.

20 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα εδάφη του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και του Λουξεμβούργου πρέπει να θεωρούνται ως ενιαίο έδαφος όσον αφορά τους φόρους καταναλώσεως οίνων. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 3 επ. της παρούσας αποφάσεως, η Σύμβαση περί ενοποιήσεως ενοποίησε τους

συντελεστές και τα κριτήρια εφαρμογής των φόρων καταναλώσεως επί των ποτών από φρούτα που προέρχονται από ζύμωση και επί των αφρωδών ποτών που προέρχονται από ζύμωση, προβλέποντας έναν κοινό συντελεστή και έναν πρόσθετο συντελεστή ο οποίος έχει εφαρμογή στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες. Επιπλέον, τα κράτη της Benelux εγκαθίδρυσαν ένα ενιαίο σύστημα εισπράξεως των φόρων καταναλώσεως και έναν μηχανισμό εκκαθαρίσεως μεταξύ των μερών.

21 Συνεπώς, όλοι οι οίνοι από φρούτα ή από σταφύλια που παράγονται εντός των κρατών της Benelux πρέπει να θεωρούνται ως εγχώρια προϊόντα υπό την έννοια του άρθρου 95 της Συνθήκης.

22 Η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση του λουξεμβουργιανού οίνου από σταφύλια επί του εδάφους της Benelux, σε σχέση προς τους εισαγόμενους οίνους, δεν αντέβαινε στη Συνθήκη. Πράγματι, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του πρωτοκόλλου περί του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, το οποίο είναι προσαρτημένο στη Συνθήκη ΕΟΚ, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες εφαρμόζουν το καθεστώς που προβλέπεται από το άρθρο 6, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης Οικονομικής Ενώσεως Βελγίου και Λουξεμβούργου της 25ης Ιουλίου 1921. Η παρέκκλιση αυτή διατηρήθηκε βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) 541/70 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1970, περί της γεωργίας του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 74), καθώς και άλλων μεταγενεστέρων κανονισμών. Οι φορολογικές αυτές απαλλαγές καταργήθηκαν την 1η Ιανουαρίου 1993 δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) 204/90 του Συμβουλίου, της 22ας Ιανουαρίου 1990, σχετικά με τη γεωργία του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου (ΕΕ L 22, σ. 11).

23 Συνεπώς, τα κράτη της Benelux δεν παρέβαιναν μεν το άρθρο 95 επιφυλάσσοντας ευνοϊκή μεταχείριση στους οίνους από σταφύλια που παράγονταν στο Λουξεμβούργο, πλήν όμως δεν μπορούσαν να ευνοούν τους οίνους από φρούτα που παράγονταν σε ένα από τα τρία κράτη της Benelux εις βάρος των ενδεχομένως ομοειδών ποτών που προέρχονταν από άλλο κράτος μέλος της Κοινότητας.

24 Εντούτοις, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 3 έως 5, οι οίνοι από φρούτα που παράγονταν εντός της Benelux υπάγονταν σε ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς σε σχέση προς τους εισαγόμενους οίνους από σταφύλια, τους οποίους η Επιτροπή και οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών θεωρούν ως ομοειδείς προς τους οίνους από φρούτα.

25 Αυτή η φορολογική διάκριση εις βάρος των εισαγομένων προϊόντων δεν μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητη για τη λειτουργία του καθεστώτος που έχει εγκαθιδρυθεί στο πλαίσιο της Benelux και, συνεπώς, δεν δικαιολογείται βάσει του άρθρου 233 της Συνθήκης.

Επί του ομοειδούς χαρακτήρα των επιδίκων προϊόντων

26 Στη συνέχεια, πρέπει να εξεταστεί αν οι διάφοροι οίνοι από σταφύλια τους οποίους αφορούν οι κύριες δίκες είναι ομοειδείς προς τους οίνους από φρούτα υπό την έννοια του άρθρου 95, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης.

27 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το οποίο ερμήνευσε διασταλτικώς την έννοια του ομοειδούς, προκειμένου να εκτιμηθεί το ομοειδές πρέπει να ερευνάται αν τα επίδικα προϊόντα έχουν παρεμφερείς ιδιότητες και ικανοποιούν τις ίδιες ανάγκες των καταναλωτών, και τούτο βάσει του κριτηρίου όχι της αυστηρής ταυτότητας αλλά της όμοιας ή παρεμφερούς χρήσεως του προϊόντος. Όσον αφορά, ειδικότερα, την εκτίμηση του ομοειδούς μεταξύ των οίνων από φρούτα και των οίνων από σταφύλια, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, αφενός, το σύνολο των αντικειμενικών χαρακτηριστικών των δύο κατηγοριών ποτών, όπως η καταγωγή τους, οι μέθοδοι παρασκευής τους, οι οργανοληπτικές ιδιότητές τους, ιδίως η γεύση και η περιεκτικότητα σε οινόπνευμα, και, αφετέρου, το αν οι δύο κατηγορίες ποτών μπορούν ή όχι να ικανοποιήσουν τις ίδιες ανάγκες των καταναλωτών (βλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 1986, 106/84, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 1986, σ. 833, σκέψη 12).

28 Στην υπό κρίση υπόθεση, τα κριτήρια αυτά πρέπει να εφαρμοστούν διαδοχικά στους ερυθρούς οίνους, στους οίνους λικέρ τύπου τσέρυ και Μαδέρας, στο βερμούτ και στη σαμπάνια.

29 Όσον αφορά τους ερυθρούς οίνους, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των επιτραπέζιων οίνων, τους οποίους αφορούν οι υποθέσεις C-368/93 και C-372/93, και των ερυθρών οίνων ποιότητας που παράγονται εντός καθορισμένης περιοχής και οι οποίοι αποτελούν το αντικείμενο της υποθέσεως C-375/93.

30 Με την προμνησθείσα απόφαση της 4ης Μαρτίου 1986, Επιτροπή κατά Δανίας, σκέψεις 14 και 15, το Δικαστήριο έκρινε ήδη ότι οι επιτραπέζιοι οίνοι, είτε πρόκειται για οίνους από φρούτα είτε πρόκειται για οίνους από σταφύλι, παρασκευάζονται από βασικά προϊόντα του αυτού είδους, δηλαδή γεωργικά προϊόντα, και με την ίδια μέθοδο, δηλαδή φυσική ζύμωση. Το Δικαστήριο παρατήρησε, εξάλλου, ότι οι οίνοι αμφοτέρων των κατηγοριών αυτών εμφανίζουν παρεμφερή οργανοληπτικά χαρακτηριστικά — ιδίως τη γεύση και την περιεκτικότητα σε οινόπνευμα — και ικανοποιούν τις ίδιες ανάγκες των καταναλωτών, καθόσον μπορούν να καταναλωθούν κατά τον ίδιο τρόπο, είτε ως δροσιστικά και αναψυκτικά είτε ως συνοδευτικά των γευμάτων ποτά.

31 Ενόψει των κριτηρίων που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν οι ερυθροί οίνοι ποιότητας που παράγονται εντός καθορισμένης περιοχής πρέπει και αυτοί να θεωρηθούν ως ομοειδείς των οίνων από φρούτα υπό την έννοια του άρθρου 95, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης.

32 Για τους οίνους τύπου λικέρ που αποτελούν το αντικείμενο των υποθέσεων C-371/93, C-374/93 και C-376/93 (τσέρυ) και της υποθέσεως C-367/93 (οίνος Μαδέρας), πρέπει να αναγνωριστεί ότι διακρίνονται από τους επιτραπέζιους οίνους, καθόσον καταναλίσκονται συνήθως αφενός ως απεριτίφ και αφετέρου ως συνοδευτικά του επιδορπίου, και ότι, συνεπώς, ικανοποιούν διαφορετικές ανάγκες των καταναλωτών. Εξάλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η περιεκτικότητα σε οινόπνευμα του τσέρυ (17 % κατ' όγκον) και του οίνου Μαδέρας (18 % κατ' όγκον) είναι υψηλότερη από την περιεκτικότητα σε οινόπνευμα των οίνων από φρούτα (15 % κατ' όγκον), οι οποίοι τυγχάνουν προνομιακής μεταχειρίσεως.

33 Το βερμούτ, το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της υποθέσεως C-370/93, έχει αλκοολικό τίτλο 13,5 % κατ' όγκον και θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να εξομοιωθεί προς τους μη αφρώδεις οίνους από φρούτα των οποίων ο αλκοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 15 % κατ' όγκον. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το βερμούτ δεν παρασκευάζεται από τις ίδιες πρώτες ύλες από τις οποίες λαμβάνονται οι οίνοι από φρούτα, καθόσον στον οίνο από σταφύλια προστίθεται όχι μόνον αιθυλική αλκοόλη, αλλά και μια μικρή ποσότητα ενός μίγματος φυτών, που προσδίδει στο βερμούτ την ιδιαίτερη γεύση του. Επομένως, οι οργανοληπτικές ιδιότητες του βερμούτ δεν είναι αντίστοιχες των οργανοληπτικών ιδιοτήτων των μη αφρωδών οίνων από φρούτα, αυτές δε οι δύο κατηγορίες ποτών ικανοποιούν διαφορετικές ανάγκες των καταναλωτών.

34 Υπό την επιφύλαξη των διαπιστώσεων στις οποίες θα προβεί το αιτούν δικαστήριο ως προς το αν υφίστανται οίνοι από φρούτα έχοντες ανάλογα χαρακτηριστικά, στο δικαστήριο αυτό εναπόκειται να εκτιμήσει αν το επίδικος οίνος μπορεί να χαρακτηριστεί ως ομοειδής προς αυτούς.

35 Όσον αφορά τη σαμπάνια, που αποτελεί το αντικείμενο των υποθέσεων C-369/93, C-373/93 και C-377/93, πρέπει, καταρχάς, να παρατηρηθεί ότι τόσο οι αφρώδεις οίνοι από φρούτα όσο και η σαμπάνια λαμβάνονται μεν από το ίδιο είδος βασικών προϊόντων, δεν παρασκευάζονται όμως με την ίδια μέθοδο. Ενώ η σαμπάνια καθίσταται αφρώδης με φυσική μέθοδο, ήτοι με δεύτερη αλκοολική ζύμωση εντός της φιάλης, για τους αφρώδεις οίνους από φρούτα απαιτείται η προσθήκη διοξειδίου του άνθρακος, ακολουθείται δηλαδή μέθοδος ζυμώσεως η οποία δεν είναι φυσική. Εξάλλου, οι οργανοληπτικές ιδιότητες της σαμπάνιας δεν είναι συγκρίσιμες με τις οργανοληπτικές ιδιότητες των αφρωδών οίνων από φρούτα. Τέλος, οι δύο αυτές κατηγορίες ποτών δεν ικανοποιούν τις ίδιες ανάγκες των καταναλωτών, ιδίως διότι η κατανάλωση σαμπάνιας είναι συνήθως συνδεδεμένη με εξαιρετικές περιστάσεις και γεγονότα.

36 Ενόψει των κριτηρίων αυτών, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν η σαμπάνια, η οποία αποτελεί το αντικείμενο των υποθέσεων C-369/93, C-373/93 και C-377/93, μπορεί να θεωρηθεί ως προϊόν ομοειδές των αφρωδών οίνων από φρούτα των οποίων ο ακλοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 15 % κατ' όγκον.

Επί της εφαρμογής του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 95

37 Μια εθνική νομοθεσία όπως αυτή που αφορούν οι κύριες δίκες, καίτοι συμβιβάζεται με το άρθρο 95, πρώτο εδάφιο, όσον αφορά το τσέρυ, τον οίνο Μαδέρας, το βερμούτ και τη σαμπάνια, θα μπορούσε να αντιβαίνει στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου αυτού. Είναι, συνεπώς, σκόπιμο να παρασχεθούν στο αιτούν δικαστήριο όλα τα στοιχεία τα οποία θα του επιτρέψουν να αποφανθεί ως προς το αν αυτή η νομοθεσία συμβιβάζεται με την εν λόγω διάταξη.

38 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η λειτουργία του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 95 είναι να καταλαμβάνει κάθε εκδήλωση έμμεσου φορολογικού προστατευτισμού στη περίπτωση εισαγομένων προϊόντων τα οποία, χωρίς να είναι ομοειδή κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, βρίσκονται ωστόσο προς ορισμένα από αυτά σε σχέση ανταγωνισμού, έστω και μερική, έμμεση ή ενδεχόμενη (βλ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 1987, 356/85, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 3299, σκέψη 7).

39 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, η εκτίμηση του κατά πόσον ορισμένη φορολογική επιβάρυνση είναι σύμφωνη προς το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 95 πρέπει να γίνεται με βάση τις επιπτώσεις αυτής της επιβαρύνσεως επί των σχέσεων ανταγωνισμού μεταξύ των εξεταζομένων προϊόντων. Συνεπώς, το ουσιώδες ερώτημα είναι αν η επιβάρυνση αυτή είναι ικανή να επηρεάσει τη σχετική αγορά, προκαλώντας μείωση της δυνητικής καταναλώσεως των εισαγομένων προϊόντων προς όφελος των ανταγωνιστικών τους εγχωρίων προϊόντων (βλ. προμνησθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 15). Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη του τη διαφορά που υφίσταται μεταξύ των τιμών πωλήσεως των εξεταζομένων προϊόντων και την επίπτωση αυτής της διαφοράς στην επιλογή του καταναλωτή, καθώς και την εξέλιξη της καταναλώσεως των εν λόγω προϊόντων.

40 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα του Tariefcommissie προσήκει η απάντηση ότι:

— ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 233 της Συνθήκης προκειμένου να απαλλαγεί από τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 95 της ιδίας Συνθήκης, εφόσον αυτό δεν είναι αναγκαίο για την εύρυθμη λειτουργία του καθεστώτος της Benelux·

— το άρθρο 95, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ έχει την έννοια ότι, ενόψει των κριτηρίων που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν:

— προϊόντα όπως, αφενός, οι ερυθροί επιτραπέζιοι οίνοι, οι ερυθροί οίνοι ποιότητας που παράγονται εντός καθορισμένων περιοχών, το τσέρι, ο οίνος Μαδέας και το βερμούτ και, αφετέρου, οι μη αφρώδεις οίνοι από φρούτα των οποίων ο αλκοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 15 % κατ' όγκον είναι ομοειδή·

— προϊόντα όπως η σαμπάνια και οι αφρώδεις οίνοι από φρούτα των οποίων ο αλκοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 15 % κατ' όγκον είναι ομοειδή·

— το άρθρο 95, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ έχει την έννοια ότι η εκτίμηση του κατά πόσον ορισμένη φορολογική επιβάρυνση συμβιβάζεται με τη διάταξη αυτή πρέπει να γίνεται με βάση τις επιπτώσεις αυτής της επιβαρύνσεως επί των σχέσεων ανταγωνισμού μεταξύ των εξεταζομένων προϊόντων· ιδίως, πρέπει να εξετάζεται αν αυτή η επιβάρυνση είναι ικανή να επηρεάσει τη σχετική αγορά, προκαλώντας μείωση της δυνητικής καταναλώσεως των εισαγομένων προϊόντων προς όφελος των ανταγωνιστικών τους εγχωρίων προϊόντων. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη του τη διαφορά που υφίσταται μεταξύ των τιμών πωλήσεως των εξεταζομένων προϊόντων και την επίπτωση αυτής της διαφοράς στην επιλογή του καταναλωτή, καθώς και την εξέλιξη της καταναλώσεως των εν λόγω προϊόντων.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

41 Με το δεύτερο ερώτημα, το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί αν, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να περιοριστούν τα διαχρονικά αποτελέσματα της παρούσας αποφάσεως.

42 Συναφώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η ερμηνεία των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, στην οποία προβαίνει το Δικαστήριο κατά την άσκηση της αρμοδιότητας που του παρέχει το άρθρο 177, διαφωτίζει και αποσαφηνίζει, εφόσον παρίσταται ανάγκη, την έννοια και το περιεχόμενο του σχετικού κανόνα, όπως πρέπει ή θα έπρεπε να είχε νοηθεί και εφαρμοστεί από τον χρόνο θέσεώς του σε ισχύ. Συνεπώς, ο κατ' αυτόν τον τρόπο ερμηνευθείς κανόνας μπορεί και πρέπει να εφαρμόζεται από τον δικαστή ακόμα και σε έννομες σχέσεις που γεννήθηκαν πριν από την απόφαση που έκρινε επί της αιτήσεως ερμηνείας, εφόσον συντρέχουν κατά τα λοιπά οι προϋποθέσεις που επιτρέπουν να αχθεί ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων μια διαφορά σχετική με την εφαρμογή του εν λόγω κανόνα (βλ. απόφαση της 27ης Μαρτίου 1980, 61/79, Denkavit italiana, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 605, σκέψη 16).

43 Ενόψει αυτών των αρχών, ο περιορισμός των αποτελεσμάτων της αποφάσεως που κρίνει επί αιτήσεως ερμηνείας συνιστά όλως εξαιρετική περίπτωση (βλ., μεταξύ άλλων, την προμνησθείσα απόφαση Denkavit italiana, σκέψη 17). Πράγματι, το Δικαστήριο προσέφυγε στη λύση αυτή υπό πολύ συγκεκριμένες περιστάσεις, όταν υπήρχε κίνδυνος σοβαρών οικονομικών επιπτώσεων οφειλομένων ιδίως στον μεγάλο αριθμό εννόμων σχέσεων που είχαν συσταθεί καλοπίστως βάσει ρυθμίσεως η οποία εθεωρείτο εγκύρως θεσπισθείσα, και όταν καθίστατο σαφές ότι οι ιδιώτες και οι εθνικές αρχές είχαν ωθηθεί σε συμπεριφορά μη σύμφωνη προς την κοινοτική νομοθεσία λόγω αντικειμενικής και σοβαρής αβεβαιότητας ως προς το περιεχόμενο των κοινοτικών διατάξεων, αβεβαιότητας στη δημιουργία της οποίας είχε συμβάλει η ίδια η συμπεριφορά άλλων κρατών μελών ή της Επιτροπής (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 16ης Ιουλίου 1992, C-163/90, Legros κ.λπ., Συλλογή 1992, σ. I-4625).

44 Στην υπό κρίση περίπτωση, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο το οποίο να δικαιολογεί παρέκκλιση από την αρχή της αναδρομικής ισχύος των προδικαστικών ερμηνευτικών αποφάσεων.

45 Πράγματι, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η ερμηνεία του άρθρου 95 καθώς και το ζήτημα της δυνατότητας της απευθείας εφαρμογής του έχουν αποτελέσει αντικείμενο από μακρού υφισταμένης πλούσιας και ποικίλης νομολογίας, η οποία δεν αφήνει αμφιβολίες ως προς την έκταση εφαρμογής αυτής της διατάξεως (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 27ης Μαΐου 1981, 142/80 και 143/80, Essevi και Salengo, Συλλογή 1981, σ. 1413, σκέψη 33). Επιπλέον, πρέπει να

παρατηρηθεί ότι, στις 17 Οκτωβρίου 1990, η Επιτροπή κίνησε κατά του Βασιλείου των Κάτω Χωρών διαδικασία λόγω παραβάσεως, προσάπτοντάς του ακριβώς το ασυμβίβαστο της νομοθεσίας που αφορούν οι κύριες δίκες με το άρθρο 95 της Συνθήκης. Η διαδικασία αυτή στη συνέχεια εγκαταλείφθηκε, όταν οι Κάτω Χώρες θέσπισαν τη νέα συναφή νομοθεσία, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1993.

46 Κατά τα λοιπά, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υπογραμμίζει το μέγεθος της οικονομικής ζημίας την οποία θα υφίστατο αν η απόφαση εφαρμοζόταν αμέσως. Προσθέτει ότι από την εφαρμογή αυτή θα προέκυπτε αδικαιολόγητο όφελος για τους ενδιαφερόμενους φορολογουμένους, δεδομένου ότι αυτοί έχουν ήδη μετακυλίσει αυτόν τον φόρο στους πελάτες τους, στους οποίους δεν πρόκειται να αποδώσουν το εν λόγω ποσό σε περίπτωση που αυτό τους επιστραφεί.

47 Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.

48 Αφενός, οι δημοσιονομικές συνέπειες που θα μπορούσε να έχει για ορισμένη κυβέρνηση η παράνομη επιβολή ενός φόρου ουδέποτε δικαιολόγησαν, από μόνες τους, τον περιορισμό των αποτελεσμάτων αποφάσεως του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 31ης Μαρτίου 1992, C-200/90, Dansk Denkavit και Poulsen Trading, Συλλογή 1992, σ. I-2217). Εξάλλου, στην αντίθετη περίπτωση, οι σοβαρότερες παραβάσεις θα αντιμετωπίζονταν επιεικέστερα, καθόσον αυτές ακριβώς οι παραβάσεις είναι ικανές να έχουν τις σοβαρότερες δημοσιονομικές συνέπειες για τα κράτη μέλη. Εκτός αυτού, ο περιορισμός των αποτελεσμάτων μιας αποφάσεως βάσει αυτής της συλλογιστικής και μόνον θα κατέληγε σε ουσιαστική μείωση της δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων τα οποία οι φορολογούμενοι έλκουν από την κοινοτική φορολογική νομοθεσία.

49 Αφετέρου, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, καίτοι το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι το βάρος των αδικαιολογήτως εισπραχθέντων φόρων μπόρεσε να μετακυλιστεί σε άλλους επιχειρηματίες ή στους καταναλωτές, εναπόκειται στα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν την επιστροφή των κατά παράβαση του άρθρου 95 εισπραχθέντων

φόρων σύμφωνα με τις διατάξεις του εσωτερικού τους δικαίου υπό συνθήκες που δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκές από αυτές που αφορούν παρόμοια μέσα έννομης προστασίας εσωτερικής φύσεως και που, εν πάση περιπτώσει, δεν πρέπει να καθιστούν αδύνατη στην πράξη την άσκηση των παρεχομένων από την κοινοτική έννομη τάξη δικαιωμάτων (βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1980, 68/79, Just, Συλλογή τόμος 1980/Ι, σ. 253, σκέψη 27).

50 Συνεπώς, στο δεύτερο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι δεν συντρέχει λόγος διαχρονικού περιορισμού των αποτελεσμάτων της παρούσας αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών και η Πορτογαλική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κυρίων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με διατάξεις της 7ης Ιουλίου 1993, το Tariefcommissie, αποφαίνεται:

1) Ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 233 της Συνθήκης ΕΟΚ προκειμένου να απαλλαγεί από τις υποχρεώσεις που υπέχει από το

άρθρο 95 της ιδίας Συνθήκης, εφόσον αυτό δεν είναι αναγκαίο για την εύρυθμη λειτουργία του καθεστώτος της Benelux.

2) Το άρθρο 95, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ έχει την έννοια ότι, ενόψει των κριτηρίων που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν:

— προϊόντα όπως, αφενός, οι ερυθροί επιτραπέζιοι οίνοι, οι ερυθροί οίνοι ποιότητας που παράγονται εντός καθορισμένων περιοχών, το τσέρι, ο οίνος Μαδέρας και το βερμούτ και, αφετέρου, οι μη αφρώδεις οίνοι από φρούτα των οποίων ο αλκοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 15 % κατ' όγκον είναι ομοειδή·

— προϊόντα όπως η σαμπάνια και οι αφρώδεις οίνοι από φρούτα των οποίων ο αλκοολικός τίτλος δεν υπερβαίνει το 15 % κατ' όγκον είναι ομοειδή.

3) Το άρθρο 95, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ έχει την έννοια ότι η εκτίμηση του κατά πόσον ορισμένη φορολογική επιβάρυνση συμβιβάζεται με τη διάταξη αυτή πρέπει να γίνεται με βάση τις επιπτώσεις αυτής της επιβαρύνσεως επί των σχέσεων ανταγωνισμού μεταξύ των εξεταζομένων προϊόντων· ιδίως, πρέπει να εξετάζεται αν αυτή η επιβάρυνση είναι ικανή να επηρεάσει τη σχετική αγορά, προκαλώντας μείωση της δυνητικής καταναλώσεως των εισαγομένων προϊόντων προς όφελος των ανταγωνιστικών τους εγχωρίων προϊόντων. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη του τη διαφορά που υφίσταται μεταξύ των τιμών πωλήσεως των εξεταζομένων προϊόντων και την επίπτωση αυτής της διαφοράς στην επιλογή του καταναλωτή, καθώς και την εξέλιξη της καταναλώσεως των εν λόγω προϊόντων.

4) Δεν συντρέχει λόγος διαχρονικού περιορισμού των αποτελεσμάτων της παρούσας αποφάσεως.

Schockweiler Kapteyn Mancini

Κακούρης Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Αυγούστου 1995.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

F. A. Schockweiler